

damasku, tzv. litému - wootz. Odpoledne následoval přesun naším historickým autobusem do Těšan a celý zbytek dne a den následující byl věnován praktickému kování a ukázkám výroby polotovarů ze svařkového

u pravého damasku. Jeho přednáška byla sice vysoce odborná, ale podaná velmi přehlednou a srozumitelnou formou přístupnou širokému spektru účastníků semináře.

Následovala přednáška odborného pracovníka TMB ing. Fabiánka

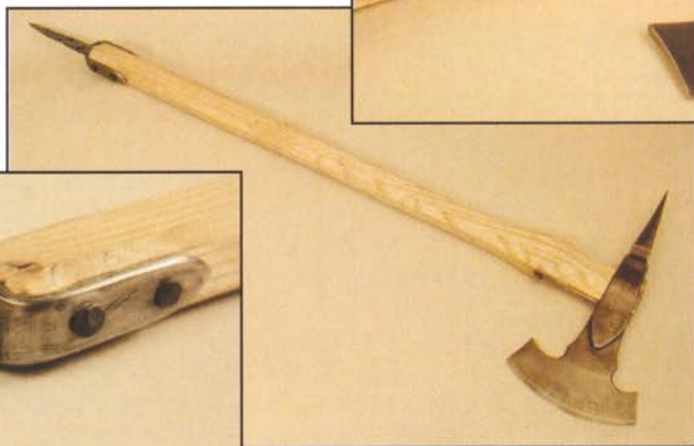
zabývající se historií pravého damasku wootz, nejstaršími prameny a návody k výrobě, typologií a novodobými pokusy o znovuoživení technologie výroby a zpracování včetně experimentu Technického muzea v Brně. Na tuto přednášku pak

Seminář k výrobě damascénské oceli II.

V roce 2001 jsme uspořádali v Technickém muzeu v Brně v rámci dokumentace oboru nožářského řemesla a chladných zbraní první dvoudenní pracovní seminář zabývající se svařkovým damaskem. Na blok přednášek v prvním dni, který proběhl v přednáškovém sále muzea navazovala druhý den pracovní část v naší historické kovárně v Těšanech s praktickými ukázkami a experimenty. Vzhledem k tomu že téma damasku nebylo zdaleka vyčerpáno, rozhodli jsme se je dále rozvinout a pokračovat v září 2002 seminářem k výrobě damascénské oceli II.

damasku a z výsledků našich experimentálních taveb ve slovanských pecích.

Semináře se zúčastnili nožiči, kováři, odborní pracovníci muzeí, studenti odborných škol, muzejní konzervátoři apod. Přijelo devět

přímo navazoval příspěvek uměleckého kováře Pavla Řiháčka se kterým pracovníci muzea (ing. Fabiánek, ing. Autrata, E. Řezáčová, R. Kučera) krátce před seminářem realizovali a podrobně zdokumentovali experiment s výrobou wootzu. Mistr

Druhý seminář byl opět organizován v rámci akcí ke Dnům evropské kultury European Heritage Days 2002 a česko - slovenské vzájemnosti. O sponzorství naší akce letos projevil zájem brněnské veletrhy BVV, a.s., a seminář byl také zařazen do doprovodných programů podzimního veletrhu.

Dopolední blok přednášek v prvním dni semináře byl věnován převážně pravému

kolegů ze Slovenska a dva z Německa. Jen prezenční listinu podepsalo 50 účastníků.

Seminář zahájil úvodním slovem ředitel TMB ing. Vykydal. Následoval blok přednášek. Zahájil jej doc. ing. Vladimír Ustohal, CSc. z Ústavu materiálového inženýrství Strojní fakulty Vysokého učení technického v Brně velmi fundovanou přednáškou věnovanou otázce tvorby struktury damascénské oceli

komentoval promítnutý videozáznam a fotodokumentaci z tavby. Účastníci semináře si mohli prohlédnout i výsledný ingot s naleptanou ploškou ukazující kresbu damasku.

Po krátké přestávce následovala přednáška vedoucí oddělení SaOSF Technického muzea v Brně ing. Selucké s dodatkem studenta archeologie na Masarykově univerzitě v Brně Martina Hložka, věnovaná metodám použitých při restaurování archeologického

nálezu meče ULFBERHT v laboratořích muzea.

Závěrem přednesl svůj příspěvek dr. Luděk Galuška z Moravského zemského muzea, věnovaný damaskovým mečům z archeologických nálezů Velké Moravy.

Po přestávce na oběd následoval přesun účastníků semináře naším historickým autobusem do Těšan. Tam již byly připraveny dvě polní výhni i klasická výheň s ručními měchy, kovadliny a materiál pro experimenty díky spolupráci s obcí a slévárenskou průmyslovkou. Celé odpoledne a den následující byl věnován praktickému kováření a experimentům.

Utvořily se dvě skupinky kovářů. Miroslav

váním, vybroušením a naleptáním pro zvýraznění zajímavé vlnité kresby.

Slováci po dokončení nože z pokusné tavby začali pracovat střídavě na obou kovadlinách u polních výhní. Filip Horváth začal tvořit damaskovou plastiku ženy umělecky ztvárňující postup výroby svárkového damas-

v Technickém muzeu v Brně

ku a Lasky se dal do výroby keltského sekáčovitého nože s výraznou damaskovou kresbou. Na obou dílech postupně pracovali všichni tři až po konečný výbrus

Brož z Českých Budějovic s pomocníky Luděkem Červenkou a Františkem Teryngelem kovali na první polní výhni válečnou sekeru ze svárkového damasku. Na druhé výhni pracovali Slováci, kteří se aktivně účastnili i ložské-

Pro jeho zhutnění kováři materiál asi čtyřikrát přehnuli a prokovali. Z polotovaru pak vykovali čepel otevřeného nože. Práce se protáhla na celé odpoledne. Další práce na

noži pokračovaly ještě dopoledne příštího dne. Vybroušení na ručním brusku a leptání povrchu k zvýraznění obláčkovité kresby. Výsledkem je čepel nože, první výrobek z materiálu získaného z našich experimentálních taveb

a leptání nože.

Také stará výheň v kovárně nezahlála. Mistr Ernst Franta vykoval a vybrousil ze starého pilníku krátký skiner a další experimentátory se s různým úspěchem pokusili vytvořit různá drobná dílka. Diváci z řad odborné i laické veřejnosti zaplňovali dvůr kovárny a obklopovali výhni, kovadliny a pracující kováře po celé dva dny.

Během celé akce jsme prováděli podrobnou fotodokumentaci.

Hotové výrobky pak mistři předali pracovníkům našeho muzea pro připravovanou expozici nožářského řemesla. Mistr Brož přidal ještě další ukázkou své práce, krátkou hlavěň s krásným růžovým damaskovým vzorem.

Kováři a nožíři se rozjeli do svých domovů a většinu ostatních účastníků semináře odvezl historický autobus muzea zpět do Brna.

**Ing. Rostislav Fabiánek,
Technické muzeum v Brně
Foto: Eva Řezáčová**

ho semináře: Ladislav Šánta - Lasky, Filip Horváth a Stefan Polak. Během přednášek v TMB jsme se dohodli, že zkusí zpracovat polovinu železné houby získané z naší letošní experimentální tavby ve slovanské peci vedené dr. Jiřím Mertou. Byl to skutečně oříšek dostat z drolivé houbovité struktury celistvý kus kujného železa.

Po několika ohřevech se však podařilo postupně odstranit příměsi strusky a kousky železa se začaly ve výhni nabalovat na pomocnou tyč a tvořit konečně jeden celek.

v slovanských redukčních píckách.

První skupina zatím dokončovala vybroušení, naleptání a osazení válečné sekery na topůrku. Vlastní sekera včetně kování s výjimkou hřebů a dřevěného topůrka je celá z damasku s pěknou výraznou kresbou. Během zbytku dne kováři stačili ještě vykovat pěknou dvojřítou čepel vzniklou spletením tří damaskových prutů do copánku s následným proko-